Leksioni 9

Endri Raco

06 May, 2024

Section 1

Python për Analizën e Rrjetit

Python për Analizën e Rrjetit

- Në Python ne përdorim një kombinim të librarive të specializuara për analizimin e rrjetave.

- **networkx** (importuar si nx): Një nga paketat kryesore për të punuar me të dhëna rrjeti
- **osmnx**: Një paketë për të nxjerrë të dhëna rrjeti nga OpenStreetMap dhe për t'i manipuluar ato në networkx për analizë komplekse të rrjeteve (https://github.com/gboeing/osmnx).

Python për Analizën e Rrjetit

- Këto paketa mbështesin disa nga funksionalitetet e njëjta të implementuara në ESRI-të e famshme ArcGIS Network Analyst.

Section 2

Shkenca e Rrjetave

- Rrjetet, të njohura gjithashtu si grafe, janë një strukturë thelbësore e të dhënave që lejon përfaqësimin e sistemeve.
- Një **nyje** (node) (e quajtur gjithashtu vertex) është një element i rrjetit që përfaqëson një entitet (p.sh., një person, një mjet, një kafshë, një stacion, një organizatë).

- Një **skaj** (edge) (i quajtur gjithashtu link) është një lidhje midis dy nyjeve dhe mund të ketë atribute.
- Një skaj përfaqëson një marrëdhënie midis dy nyjeve (p.sh., një miqësi midis dy personave, një hekurudhë midis dy stacioneve të trenit, një telefonatë midis dy përdoruesve të telefonit).
- Një skaj mund të jetë **i drejtuar** (directed) (a –> b dhe b –> a janë dy skaje të veçanta) ose **i pa drejtuar** (undirected) (a – b nuk ka drejtim).

- *networkx* mbështet krijimin e llojeve të ndryshme të rrjeteve dhe ofron implementime të shumë algoritmeve dhe metrikave të grafeve.

Problemet e Grafeve

- Një nga shembujt më të hershëm të problemeve teorike të grafeve është shtatë urat e Königsberg.
- A ka një rrugë që kalon çdo urë saktësisht një herë?

- Leonhard Euler (1735) tregoi se një shëtitje e tillë nuk ekzistonte duke formuluar problemin si një graf

Rrjetet Gjeohapësinore

- Në shkencën e të dhënave gjeografike, rrjetet gjeohapësinore janë rrjete ku vendndodhja e nyjeve dhe skajeve është e nevojshme për t'i studiuar dhe përdorur për analizë.
- Të tilla rrjete janë të kudogjendura dhe përfshijnë rrjetet e transportit, rrjetet hidrologjike, matricat origjinë-destinacion (të dhëna të rrjedhës), rrjetet e energjisë dhe rrjetet tregtare.

- Një nga problemet themelore në grafe është llogaritja e rrugës më të shkurtër midis dy nyjeve.
- Ky problem ka aplikime të panumërta në sektorin gjeohapësinor, duke përfshirë rrugëtimin nga pika A në B.

- Që nga viti 1956, algoritmi i Dijkstra ka qenë mënyra më e famshme për të llogaritur një rrugë më të shkurtër në një graf me peshë.

Algoritmi i Dijkstra

```
## Prezantimi i Grafit dhe Nyjeve

import networkx as nx
import matplotlib.pyplot as plt

# Krijoni graf-in
G = nx.Graph()
edges = [
    ('A', 'B', 1),
    ('A', 'C', 4),
    ('B', 'C', 2),
    ('B', 'D', 5),
    ('C', 'D', 1),
    ('C', 'E', 3),
    ('D', 'E', 2)
]
G.add_weighted_edges_from(edges)

# Vizualizoni graf-in
pos = nx.spring_layout(G)
nx.draw(G, pos, with_labels=True, node_color='lightblue', edge_color='grey')
labels = nx.get_edge_attributes(G, 'weight')
nx.draw_networkx_edge_labels(G, pos, edge_labels=labels)
plt.show()
```

Algoritmi i Dijkstra

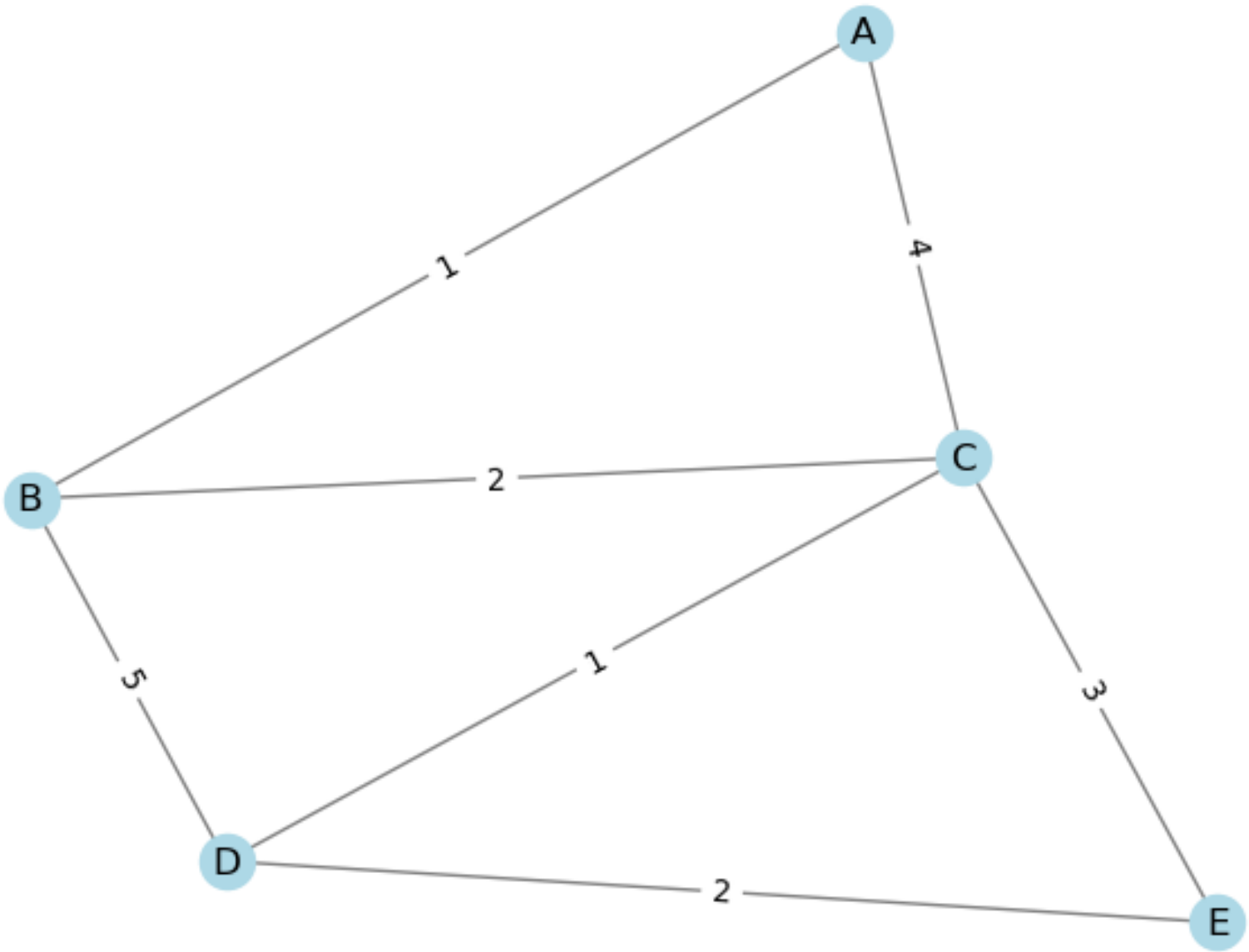

Algoritmi i Dijkstra - Hapi 1

Filloni me nyjen fillestare (A)

- Distanca nga A në A: 0

Algoritmi i Dijkstra - Hapi 2

Filloni me nyjen fillestare (A)

- Distanca nga A te fqinjët:

  B: 1

  C: 4

- Rrugët më të shkurtra:

  A -> A: 0

  A -> B: 1

  A -> C: 4

Algoritmi i Dijkstra - Hapi 3

Zgjidhni nyjen më të afërt (B)

- Distanca nga B te fqinjët:

  C: 3 (1 + 2)

  D: 6 (1 + 5)

- Rrugët më të shkurtra:
- A -> B: 1
- A -> C: 3 (via B)
- A -> D: 6 (via B)

Algoritmi i Dijkstra - Hapi 4

Zgjidhni nyjen më të afërt të ardhshme (C)

- Distanca nga C te fqinjët:

  D: 4 (3 + 1)

  E: 6 (3 + 3)

- Rrugët më të shkurtra:

  A -> B: 1

  A -> C: 3 (via B)

  A -> D: 4 (via C)

  A -> E: 6 (via C)

Algoritmi i Dijkstra - Hapi 5

Zgjidhni nyjen më të afërt të ardhshme (D)

- Distanca nga D te fqinjët:

  E: 6 (via C)

- Rrugët më të shkurtra:

  A -> B: 1

  A -> C: 3 (via B)

  A -> D: 4 (via C)

  A -> E: 6 (via C)

Distancat më të shkurtra janë: {‘A’: (None, 0), ‘B’: (‘A’, 1), ‘C’: (‘B’, 3), ‘D’: (‘C’, 4), ‘E’: (‘C’, 6)} Rruga më e shkurtër nga A në E është: [‘A’, ‘B’, ‘C’, ‘E’] me total 6.

Algoritmi i Dijkstra - Hapi 4

```
import networkx as nx

# Krijoni graf-in
G = nx.Graph()
edges = [
    ('A', 'B', 1),
    ('A', 'C', 4),
    ('B', 'C', 2),
    ('B', 'D', 5),
    ('C', 'D', 1),
    ('C', 'E', 3),
    ('D', 'E', 2)
]
G.add_weighted_edges_from(edges)

# Filloni me nyjen 'A'
shortest_paths = {'A': (None, 0)}  # Nyja 'A' me kosto zero
current_node = 'A'
visited = set()

# Hapi 2 dhe 3: Zgjidhni nyjen më të afërt dhe llogaritni distancat
def calculate_shortest_paths(graph, start_node):
    visited = set()
    shortest_paths = {start_node: (None, 0)}
    current_node = start_node

    while current_node:
        visited.add(current_node)
        destinations = graph[current_node]
        weight_to_current_node = shortest_paths[current_node][1]
```

Algoritmi i Dijkstra - Hapi 4

```
        for next_node, weight in destinations.items():
            weight = weight['weight']
            total_weight = weight_to_current_node + weight
            if next_node not in shortest_paths:
                shortest_paths[next_node] = (current_node, total_weight)
            else:
                current_weight = shortest_paths[next_node][1]
                if current_weight > total_weight:
                    shortest_paths[next_node] = (current_node, total_weight)

        next_destinations = {node: shortest_paths[node] for node in shortest_paths if node not in visited}
        if not next_destinations:
            break
        current_node = min(next_destinations, key=lambda k: next_destinations[k][1])

    return shortest_paths
```

Algoritmi i Dijkstra - Hapi 4

```python
# Llogaritni rrugët më të shkurtra nga 'A' në të gjitha nyjet
shortest_paths = calculate_shortest_paths(G, 'A')
print("Distancat më të shkurtra janë:", shortest_paths)

# Për rrugën më të shkurtër nga A në E
def get_path(shortest_paths, end_node):
    path = []
    while end_node:
        path.append(end_node)
        next_node = shortest_paths[end_node][0]
        end_node = next_node
    path = path[::-1]
    return path

# Gjeni rrugën më të shkurtër nga A në E
shortest_path = get_path(shortest_paths, 'E')
print("Rruga më e shkurtër nga A në E është:", shortest_path)
```

Krijimi i Grafit

- Le të krijojmë një graf me skaje të peshësuara.
- Peshat mund të përfaqësojnë për shembull koston e përshkimit të një skaji (p.sh., një skaj i gjatë ka një peshë më të madhe se një i shkurtër) dhe përdoren shumë shpesh për të përfaqësuar sisteme.

Krijimi i Grafit

Në disa skenarë, grafet mund të krijohen dhe popullohen drejtpërdrejt me networkx:

```
import networkx as nx
import matplotlib.pyplot as plt

# krijoni një graf të thjeshtë të pa drejtuar
g = nx.Graph(name='graf i vogël')

# shtoni skaje me një atribut (peshë)
g.add_edge('a', 'b', weight=0.1)
g.add_edge('b', 'c', weight=1.5)
g.add_edge('a', 'c', weight=1.0)
g.add_edge('c', 'd', weight=2.2)

# Printoni informacionin e grafit
print("Emri:", g.graph['name'])
print("Tipi:", type(g))
print("Numri i nyjeve:", g.number_of_nodes())
print("Numri i skajeve:", g.number_of_edges())
print("Shkalla mesatare:", sum(dict(g.degree()).values()) / g.number_of_nodes())
```

Vizualizimi i Grafit

- Veçanërisht për rrjete të vogla, është e mundur t'i vizatojmë ato drejtpërdrejt.
- Vini re se ky graf i pa drejtuar është jo-hapësinor, në kuptimin që nyjet nuk kanë një vendndodhje të caktuar hapësinore.

Vizualizimi i Grafit

```
# gjeneroni pozicionet e nyjeve duke përdorur një paraqitje të njohur
pos = nx.spring_layout(g)

# hapni vizatimin
nx.draw_networkx(g, pos=pos, font_color='white')

# vizatoni etiketat e skajeve
nx.draw_networkx_edge_labels(g, pos=pos)

# vizatoni skajet
nx.draw_networkx_edges(g, pos=pos)

# shfaqni graf-in
plt.show()
```

Aksesimi i Elementeve të Grafit

- Elementet e grafit mund të aksesohen drejtpërdrejt

```
# Nyjet e grafit
g.nodes
# NodeView(('a', 'b', 'c', 'd'))

# Skajet e grafit
g.edges
# EdgeView([('a', 'b'), ('a', 'c'), ('b', 'c'), ('c', 'd')])
```

Aksesimi i Elementeve të Grafit

```python
# shikoni nyjet fqinje të nyjës 'a':
for node_nei in g.neighbors('a'):
    print(node_nei)
```

Aksesimi i Atributeve

```
weights = nx.get_edge_attributes(g, 'weight')
weights
# {('a', 'b'): 0.1, ('a', 'c'): 1.0, ('b', 'c'): 1.5, ('c', 'd'): 2.2}
```

Llogaritja e Rrugës më të Shkurtër

- Tani mund të përdorim **networkx** për të llogaritur rrugën më të shkurtër midis nyjeve.
- Fillimisht, mund të llogarisim rrugën më të shkurtër të peshuar (**unweighted shortest path**), duke supozuar se të gjitha skajet kanë të njëjtën peshë:

Llogaritja e Rrugës më të Shkurtër

```
unweighted_path = nx.shortest_path(g, 'b', 'd')
unweighted_path
```

Rruga e Peshuar

- Tani, mund të shohim rrugën më të shkurtër të peshuar (**weighted shortest path**), duke vënë re se shuma e peshave të **(bacd)** është më e lehtë se **(bcd)**:

Rruga e Peshua

```
weighted_path = nx.shortest_path(g, 'b', 'd', weight='weight')
weighted_path
```

Metrikat e Rrjetit

- Për të përshkruar dhe kuptuar rrjetet, janë krijuar shumë metrika.
- Për shembull, ne mund të shohim se sa skaje janë të lidhura me një nyje (shkalla (**degree**) e një nyje).

Metrikat e Rrjetit

- Nyja ‘a’ ka dy skaje, ndërsa ‘c’ ka 3.
- Disa nyje me shkallë të lartë janë “qendra”, duke lidhur shumë nyje: Për shembull, në rrjetet sociale, politikanët janë qendra.

- Qendra (**centrality**) i një nyje është gjithashtu i rëndësishëm: Sa "hapje" në skaje janë të nevojshme për të arritur të gjitha nyjet e tjera?

Metrikat e Rrjetit

- Për shembull, Londra është një qendër e udhëtimeve ajrore më e rëndësishme se çdo qytet tjetër në Mbretërinë e Bashkuar

Metrikat e Rrjetit

```
import networkx as nx

# Krijo graf-in
g = nx.Graph(name='graf i vogël')
g.add_edge('a', 'b', weight=0.1)
g.add_edge('b', 'c', weight=1.5)
g.add_edge('a', 'c', weight=1.0)
g.add_edge('c', 'd', weight=2.2)

# Ekstraktoni të gjitha shkallët: kjo është zakonisht një pjesë e rëndësishme e informacionit për të kuptuar str
g.degree()
```

Metrikat e Rrjetit

```
# Nxirrni shkallët në një listë të thjeshtë
degrees = [deg for node, deg in g.degree()]
degrees
```

Metrikat e Rrjetit

```
# 'c' është nyja më qendrore, pasi mund të arrijmë të gjitha nyjet e tjera me numrin më të vogël të hapave, ndër
nx.algorithms.centrality.degree_centrality(g)
```

Centraliteti dhe Pesha

- Një tjetër metrikë popullore e qendralitetit është **betweeness centrality** i bazuar në rrugët më të shkurtra midis nyjeve

Centraliteti dhe Pesha

- Peshat e skajeve **Edge weights** mund të jenë të rëndësishme për të llogaritur centralitetin dhe metrika të tjera.

Metrikat e Rrjetit

```
# Centraliteti i nyjeve
nx.algorithms.centrality.betweenness_centrality(g, weight='weight')
# 'a' dhe 'b' janë nyjet më qendrore të grafit
```

Metrikat e Rrjetit

```
# Centraliteti i skajeve
nx.algorithms.centrality.edge_betweenness_centrality(g, weight='weight')
# 'ac' është skaji më qendror i grafit
```

Rrjetet Tregtare

- Analiza e rrjetave aplikohet me sukses për të modeluar ndërveprimet në ekonomi, sociologji dhe fusha të tjera.
- Të dhënat nga kjo analizë përfaqësojnë ndërveprimet tregtare midis palëve (p.sh. tregtia e kafshëve midis Argjentinës dhe Brazilit në vitin 2017).

Rrjetet Tregtare

Rrjetet e marra nga këto të dhëna do të ofrojnë një pamje të anuar mbi tregtinë botërore.

```
import pandas as pd

# ngarkoni të dhënat nga një skedar TSV duke përdorur pandas
trade_df = pd.read_csv('data/gis4/trade_network_wits-1988_2018.tsv', sep='\t')
# shfaqni katër rreshta shembuj nga të dhënat e ngarkuara
trade_df.sample(4)
```

Rrjetet Tregtare

	partner	reporter	product_categories	indicator_type	indicator	2018	2017	2016	2015	2014	...	1995	1994	1993	1
4978	France	Antigua and Barbuda	all_products	export	trade_us_mil_top_5_export_partner	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...	NaN	NaN	NaN	
11027	United States	Zimbabwe	all_products	import	partner_share_pc_top_5_import_partner	NaN	NaN	NaN	NaN	NaN	...	NaN	NaN	NaN	
15951	World	Congo, Rep.	all_products	export	exports_in_us_mil	NaN	8148.01	NaN	NaN	6550.0	...	1089.79	917.8	965.34	
401	...	Hungary	NaN	export	no_of_export_products	4006.0	3983.00	4011.0	4010.0	4011.0	...	3143.00	3024.0	2901.00	28

4 rows × 38 columns

Pasi kemi ngarkuar dhe shfaqur disa rreshta shembull nga të dhënat, le të përqendrohemi në të dhënat e vitit 2018 dhe të heqim të dhënat e paplota:

Rrjetet Tregtare

```
import pandas as pd
# përzgjedhja e kolonave të interesit për analizë
trade_df = trade_df[['reporter_country_code','reporter','partner_country_code','partner',
                     'product_categories','indicator_type','indicator','2018']]

# përqendrimi në vëllimin total në USD të importit/eksportit midis vendeve
trade_df = trade_df[~trade_df['reporter_country_code'].isnull()]
trade_df = trade_df[~trade_df['partner_country_code'].isnull()]
# heqja e të dhënave të paplota
trade_df = trade_df[~trade_df['2018'].isnull()]
trade_df = trade_df[trade_df['product_categories']=='all_products']

# përqendrimi në tregtarët më të mëdhenj të importit/eksportit
trade_df = trade_df[trade_df['indicator'].isin(['partner_share_pc_top_5_import_partner','partner_share_pc_top_5
# kolonat e tjera interesante janë: 'trade_us_mil_top_5_export_partner','trade_us_mil_top_5_import_partner'
```

Rrjetet Tregtare

```
# numri total i rreshtave të filtruar
len(trade_df)
```

Për të parë shembullin e rrjetit tregtar të Kinës:

```
# shembull i rrjetit tregtar të Kinës
trade_df[trade_df.reporter_country_code=='CHN']
```

Rrjetet Tregtare

	reporter_country_code	reporter	partner_country_code	partner	product_categories	indicator_type	indicator	2018
4009	CHN	China	CHN	China	all_products	import	partner_share_pc_top_5_import_partner	6.86
5970	CHN	China	HKG	Hong Kong, China	all_products	export	partner_share_pc_top_5_export_partner	12.15
6991	CHN	China	JPN	Japan	all_products	export	partner_share_pc_top_5_export_partner	5.90
7084	CHN	China	JPN	Japan	all_products	import	partner_share_pc_top_5_import_partner	8.45
7377	CHN	China	KOR	Korea, Rep.	all_products	export	partner_share_pc_top_5_export_partner	4.37
7378	CHN	China	KOR	Korea, Rep.	all_products	import	partner_share_pc_top_5_import_partner	9.58
8437	CHN	China	OAS	Other Asia, nes	all_products	import	partner_share_pc_top_5_import_partner	8.31
11304	CHN	China	USA	United States	all_products	import	partner_share_pc_top_5_import_partner	7.31
11386	CHN	China	USA	United States	all_products	export	partner_share_pc_top_5_export_partner	19.23
12164	CHN	China	VNM	Vietnam	all_products	export	partner_share_pc_top_5_export_partner	3.37

Grafet nga dataframe

```
import networkx as nx
import matplotlib.pyplot as plt

# Define a function to print graph information manually
def print_graph_info(g):
    num_nodes = g.number_of_nodes()
    num_edges = g.number_of_edges()
    avg_in_degree = sum(dict(g.in_degree()).values()) / num_nodes
    avg_out_degree = sum(dict(g.out_degree()).values()) / num_nodes

    print(f"Emri:")
    print(f"Tipi: {type(g).__name__}")
    print(f"Numri i nyjeve: {num_nodes}")
    print(f"Numri i degeve: {num_edges}")
    print(f"Mesatarja brenda në gradë: {avg_in_degree:.4f}")
    print(f"Mesatarja jashtë në gradë: {avg_out_degree:.4f}")

# Gjeneroni grafikun nga data frame (lista e degeve)
df = trade_df[trade_df.indicator == 'partner_share_pc_top_5_import_partner']
trade_import_g = nx.from_pandas_edgelist(df, 'reporter', 'partner', ['2018'], create_using=nx.DiGraph())
print_graph_info(trade_import_g)
```

Grafet nga dataframe

```
Emri:
Tipi: DiGraph
Numri i nyjeve: 140
Numri i degeve: 663
Mesatarja në gradë: 4.7357
Mesatarja jashtë: 4.7357
```

Grafet nga dataframe

```
# Gjeneroni grafikun nga data frame  (lista e skajeve)
df = trade_df[trade_df.indicator=='partner_share_pc_top_5_export_partner']
trade_export_g = nx.from_pandas_edgelist(df, 'reporter', 'partner', ['2018'], create_using=nx.DiGraph())
print_graph_info(trade_export_g)
```

Grafet nga dataframe

```
Emri:
Tipi: DiGraph
Numri i nyjeve: 151
Numri i degeve: 635
Mesatarja në gradë: 4.2053
Mesatarja jashtë: 4.2053
```

Shkalla e plot in- and out

Hapi i parë për të kuptuar strukturën e një rrjeti është llogaritja e shkallës së çdo nyje (numri i skajeve).

```
def plot_graph_degrees(g, title, logscale=False):
    """
    Paraqitni shkallën e hyrjes dhe daljes së grafikut g në një grafik linje.
    @ g: një grafik
    @ title: titulli i grafikës
    @ logscale: transformoni boshtet x dhe y me log10
    """
    # merrni shkallët
    indegrees = [deg for node, deg in g.in_degree()]
    outdegrees = [deg for node, deg in g.out_degree()]
    # numërimi i shkallës në hyrje
    indeg_vals = sorted(list(set(indegrees)))
    indeg_hist = [indegrees.count(x) for x in indeg_vals]
    # numërimi i shkallës në dalje
    outdeg_vals = sorted(list(set(outdegrees)))
    outdeg_hist = [outdegrees.count(x) for x in outdeg_vals]
    # shtoni informacionin në titull
    title = title + " [" + str(len(g.nodes)) + " nyje, " + str(len(g.edges)) + " skaje]"
    # paraqitni
    plt.figure()
    plt.grid()
    # paraqitni shkallët
    plt.plot(indeg_vals, indeg_hist, 'ro-')
    plt.plot(outdeg_vals, outdeg_hist, 'bv-')
```

Shkalla e plot in- and out (vazhdim)

```
    if logscale:
        plt.xscale("log")
        plt.yscale("log")
        title = title + " [log]"

    # shtoni legjendën dhe etiketat
    plt.legend(['shkalla në hyrje','shkalla në dalje'])
    plt.xlabel('Shkalla')
    plt.ylabel('Numri i nyjeve')
    plt.title(title)
    plt.show()
# paraqitni strukturën e rrjetit
plot_graph_degrees(trade_export_g, 'Rrjeti i eksportit tregtar', logscale=False)
plot_graph_degrees(trade_export_g, 'Rrjeti i eksportit tregtar', logscale=True)
plot_graph_degrees(trade_import_g, 'Rrjeti i importit tregtar', logscale=False)
plot_graph_degrees(trade_import_g, 'Rrjeti i importit tregtar', logscale=True)
```

Shkalla e plot in- and out (vazhdim)

```
# ndërto strukturën e rrjetit
plot_graph_degrees(trade_export_g, 'Rrjeti i eksportit tregtar', logscale=False)
plot_graph_degrees(trade_export_g, 'Rrjeti i eksportit tregtar', logscale=True)
plot_graph_degrees(trade_import_g, 'Rrjeti i importit tregtar', logscale=False)
plot_graph_degrees(trade_import_g, 'Rrjeti i importit tregtar', logscale=True)
```

Shkalla e plot in- and out (vazhdim)

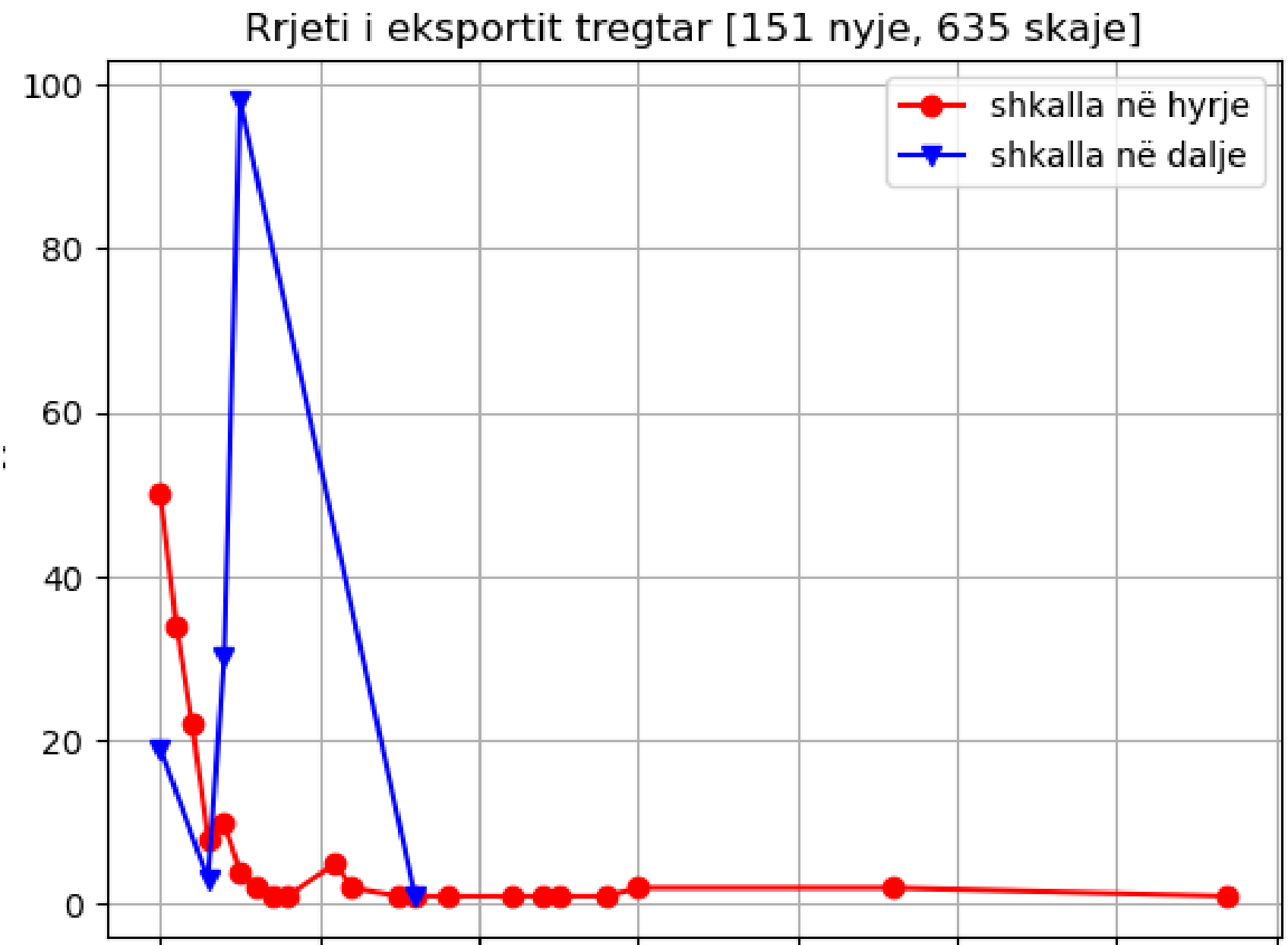

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

- Gjenerimi i vizualizimeve të mira të rrjeteve nuk është i lehtë.
- Kur një rrjet rritet në numër të nyjeve dhe shkallë, mbivendosja bëhet e pashmangshme.

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

- Libraria ofron funksionalitet për vizualizim të avancuar
- Me grafet hapësinore, është e nevojshme të zgjidhni një paraqitje për të rregulluar nyjet në një mënyrë të përshtatshme.

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

```python
# përkufizoni funksionin e ripërdorshëm për të vizatuar paraqitjen e rrjetit
def plot_graph(g, title, edge_label_attribute, layout='spring', fig_sz=10):
    """
    Funksioni për të vizatuar një grafik të drejtuar me vlera të përshtatshme të parazgjedhura.
    @ g: një grafik
    @ title: titulli i grafikut
    @ edge_label_attribute: emri i atributit të skajit që do të përdoret si etiketa e skajit
    @ layout: paraqitja e rrjetit që do të përdoret
    @ fig_sz: madhësia e kanavacës
    """
    # gjeneroni pozicionet e nyjeve bazuar në paraqitjen e zgjedhur
    if layout == 'spring':
        pos = nx.spring_layout(g, k=0.55, iterations=30)
    elif layout == 'circular':
        pos = nx.circular_layout(g)
    else:
        raise ValueError("Paraqitje e pavlefshme")
```

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve (vazhdim)

```
    # rregulloni figurën
    plt.figure(figsize=(fig_sz, fig_sz))
    # hapni vizatimin
    nx.draw_networkx(g, pos=pos, node_color='lightblue', alpha=.8)
    # nxirrni etiketat e skajeve
    edge_labels = nx.get_edge_attributes(g, edge_label_attribute)
    # vizatoni etiketat e skajeve
    nx.draw_networkx_edge_labels(g, pos=pos, edge_labels=edge_labels, alpha=.6)
    # vizatoni skajet
    nx.draw_networkx_edges(g, pos=pos, arrows=True, alpha=.6, edge_color='lightgray')
    plt.title(title)
    plt.show()
```

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve (vazhdim)

```
# vizatoni grafikun me dy paraqitje të ndryshme
plot_graph(trade_export_g, "Rrjeti i eksportit (% i eksportit total)", '2018', 'circular', fig_sz=40)
plot_graph(trade_import_g, "Rrjeti i importit (% i importit total)", '2018', 'spring', fig_sz=40)
```

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve (vazhdim)

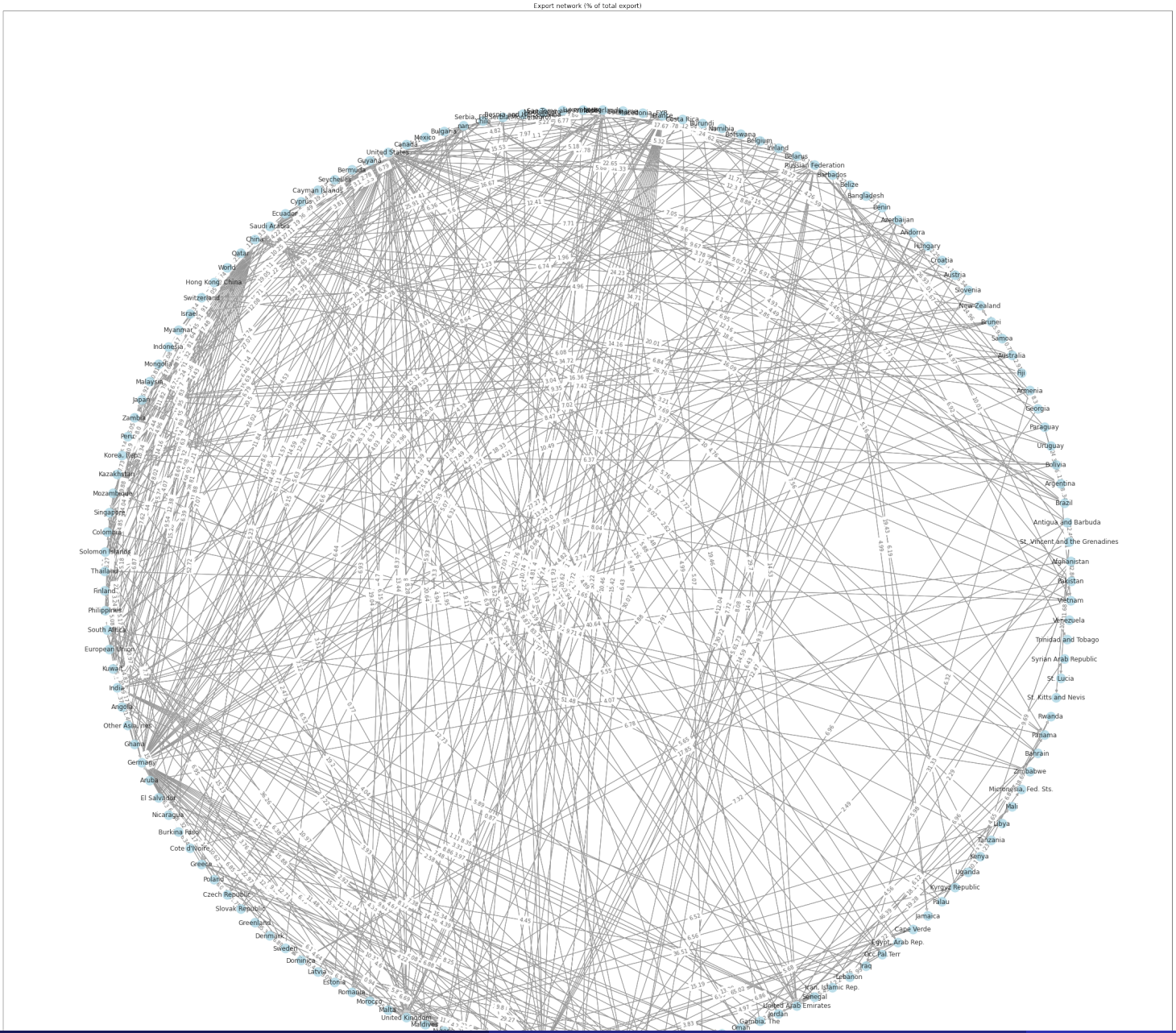

Endri Raço

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

- Këto vizualizime në thelb janë të padobishme pasi nuk mund të dallojmë strukturën e rrjeteve.
- Një strategji për të vizualizuar një rrjet të madh është të përfshini vetëm nyje të lidhura relativisht.
- Për shembull, le të zgjedhim nyje me shkallë të lartë nga grafiku **trade_export_g**:

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

```python
# zgjedhni nyjet me shkallë të lartë
degrees = trade_export_g.degree()
nodes_to_remove = [n for n, degree in degrees if degrees[n] < 20]

# kopjoni dhe hiqni nyjet nga grafiku
hideg_trade_export_g = trade_export_g.copy()
hideg_trade_export_g.remove_nodes_from(nodes_to_remove)

# shtypni informacionin e grafikut të shkallës së lartë
def print_graph_info(g):
    num_nodes = g.number_of_nodes()
    num_edges = g.number_of_edges()
    avg_in_degree = sum(dict(g.in_degree()).values()) / num_nodes
    avg_out_degree = sum(dict(g.out_degree()).values()) / num_nodes

    print(f"Name:")
    print(f"Type: {type(g).__name__}")
    print(f"Number of nodes: {num_nodes}")
    print(f"Number of edges: {num_edges}")
    print(f"Average in degree: {avg_in_degree:.4f}")
    print(f"Average out degree: {avg_out_degree:.4f}")

print_graph_info(hideg_trade_export_g)
```

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

```
Name:
Type: DiGraph
Number of nodes: 12
Number of edges: 41
Average in degree: 3.4167
Average out degree: 3.4167
```

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

Grafiku me shkallë të lartë është më i lehtë për t'u vizatuar dhe ne mund të shohim lidhjet midis vendeve me shkallë të lartë:

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

```
# grafiku i shkallës së lartë
plot_graph(hideg_trade_export_g, "Rrjeti i eksportit (% i eksportit total)", '2018', 'spring', fig_sz=10)
```

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

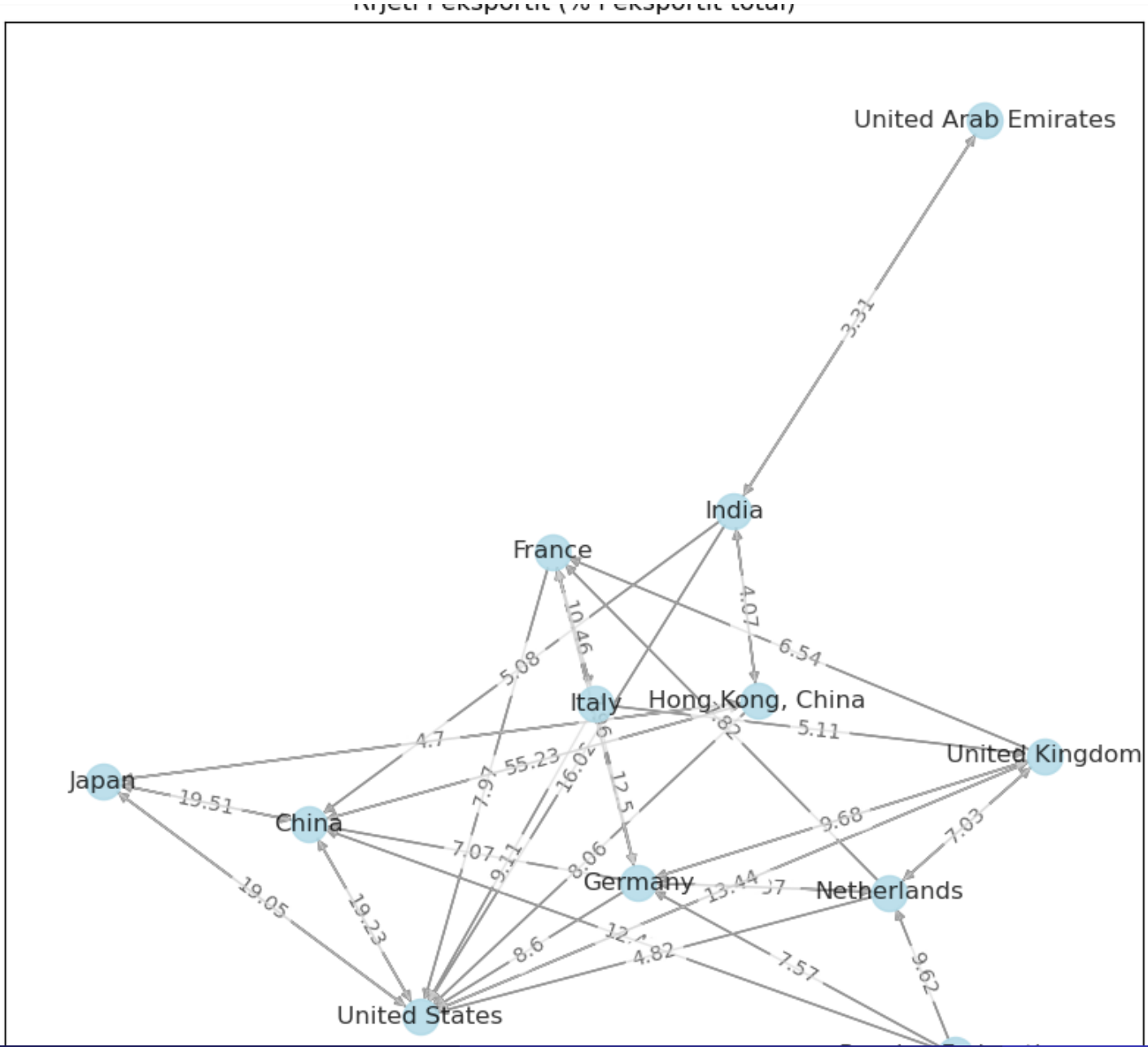

Endri Raço

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

Një qasje tjetër është të zgjidhni nën-grafikë, për shembull fqinjët e një nyje të synuar:

```
# tregoni nën-grafikë për secilin vend me shkallë të lartë
for country in hideg_trade_export_g.nodes:
    # nxirrni nën-grafikun për rrjetin e eksportit të një vendi
    # skajet në dalje
    edges = trade_export_g.out_edges(country, data=True)
    g = nx.DiGraph(edges)
    plot_graph(g, "Rrjeti i eksportit nga\n" + country + ' (% i eksportit total)', '2018', fig_sz=6)
    # skajet në hyrje
    edges = trade_export_g.in_edges(country, data=True)
    g = nx.DiGraph(edges)
    plot_graph(g, "Rrjeti i eksportit për\n" + country + ' (% i eksportit total)', '2018', fig_sz=6)
```

Vizualizimi i Nyjeve dhe Skajeve

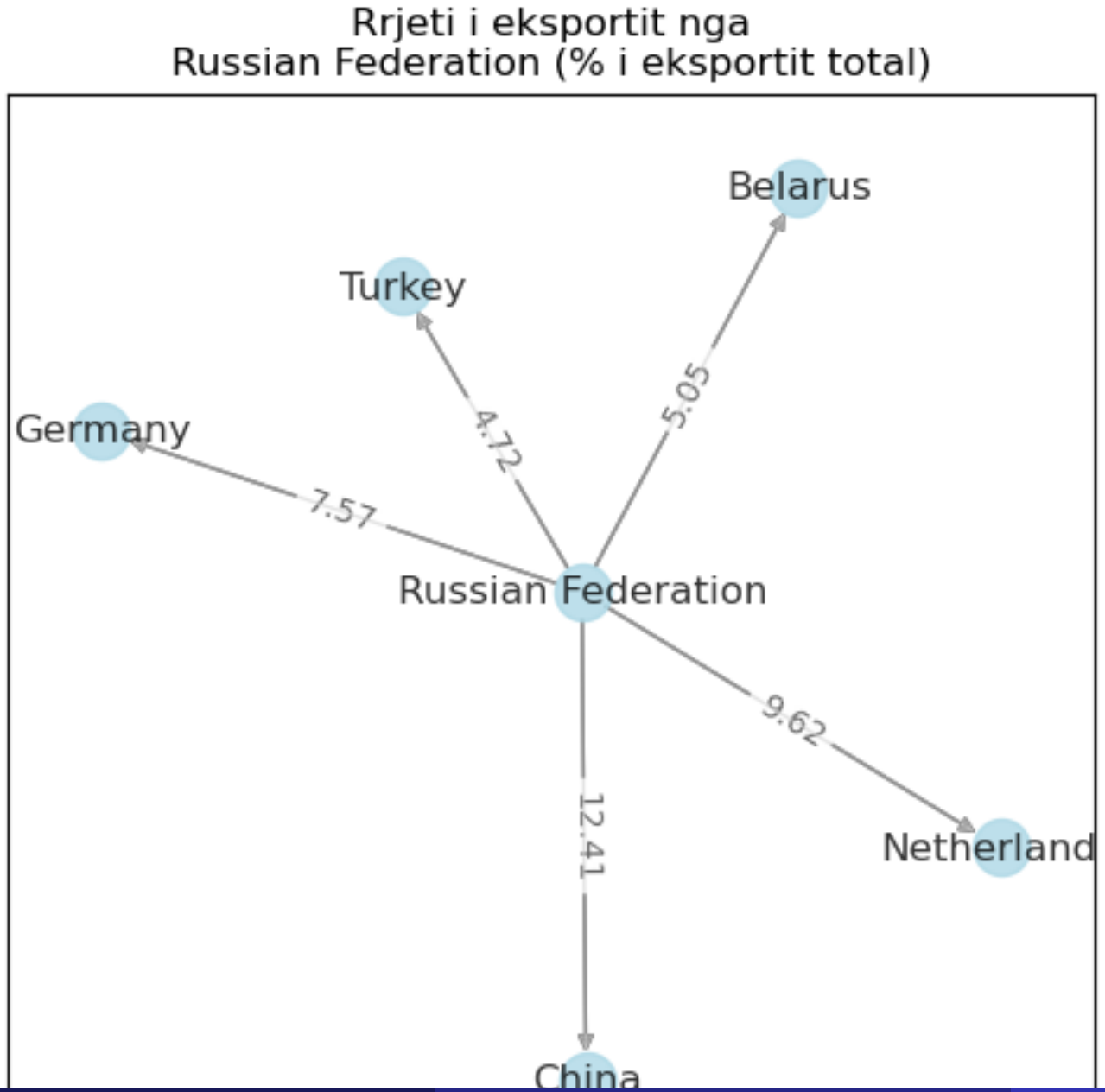

Endri Raço

Eksportimi i grafikut

- Shpesh është e nevojshme të eksportoni një grafik në një format standard të skedarit
- **networkX** supporton shumë formate.
- Ndër formatet më të supportuara janë **GraphML** dhe **GEXF**, të dy bazuar në XML.

Eksportimi i grafikut

Ekzaminoni skedarët e eksportuar me një redaktues teksti për të parë se si kodohen të dhënat.

Eksportimi i grafikut

```
# eksportoni grafikun si GraphML dhe GEXF
nx.write_graphml(hideg_trade_export_g, "tmp/street_network.graphml")
nx.write_gexf(hideg_trade_export_g, "tmp/street_network.gexf")
```

Qëndra e Nyjeve

- Ne mund të përdorim **networkX** për të llogaritur metrikat e rrjetit, për shembull për të parë qendrën e ndërmjetësimit të vendeve në të dy rrjetet e ndryshme që përfaqësojnë importin dhe eksportin:

Qëndra e Nyjeve

```
# llogarisni qendrën e ndërmjetësimit bazuar në dendësinë e nyjeve
country_centrality = nx.algorithms.centrality.betweenness_centrality(trade_export_g)

# konvertoni të dhënat në një kuadër të dhënash
country_centrality_df = pd.DataFrame.from_dict(country_centrality,
                                orient='index', columns=['betw_centrality_export'])
country_centrality_df['country'] = country_centrality_df.index

# renditni dhe tregoni rezultatet
country_centrality_df = country_centrality_df.sort_values('betw_centrality_export', ascending=False)
country_centrality_df.head(10)
```

Qëndra e Nyjeve

	betw_centrality_export	country
United States	0.042676	United States
India	0.033241	India
China	0.031147	China
Hong Kong, China	0.024218	Hong Kong, China
United Arab Emirates	0.023079	United Arab Emirates
United Kingdom	0.018608	United Kingdom
Germany	0.017931	Germany
Japan	0.017918	Japan
France	0.015561	France
Singapore	0.013821	Singapore

Importo Rrjetin

	betw_centrality_import	country
China	0.040320	China
Japan	0.036756	Japan
Germany	0.029491	Germany
United States	0.026588	United States
Australia	0.019231	Australia
Saudi Arabia	0.016419	Saudi Arabia
Netherlands	0.013404	Netherlands
Thailand	0.012864	Thailand
France	0.010686	France

Endri Raço

Kombinimi i Treguesve për të Krahasuar

```
# kombinoni dy treguesit për t'i krahasuar ata
impexp_df = country_centrality_df.merge(imp_df, on='country')
impexp_df = impexp_df[['country','betw_centrality_import','betw_centrality_export']]
impexp_df = impexp_df.sort_values('betw_centrality_export', ascending=False)
impexp_df.to_csv('tmp/trade_importexport_centrality_2018.csv')
impexp_df.head(10)
```

Kombinimi i Treguesve për të Krahasuar

	country	betw_centrality_import	betw_centrality_export
0	United States	0.026588	0.042676
1	India	0.008226	0.033241
2	China	0.040320	0.031147
3	Hong Kong, China	0.000000	0.024218
4	United Arab Emirates	0.005016	0.023079
5	United Kingdom	0.003019	0.018608
6	Germany	0.029491	0.017931
7	Japan	0.036756	0.017918
8	France	0.010686	0.015561
9	Singapore	0.001280	0.012823

Rrjetet Rrugore

- Rrjetet rrugore janë një lloj rrjeti që është veçanërisht i rëndësishëm në analizën e të dhënave gjeografike.
- Libraria **osmnx** ofron funksione për të nxjerrë lehtësisht rrjetet rrugore nga **OpenStreetMap**.

Rrjetet Rrugore

- Mënyra më efikase për të ruajtur këto rrjete kur punoni në Python është formati **pickle**.
- Do të përdorim skedarë pickle të kompresuar.
- Shumë formate të tjera rrjeti ekzistojnë, duke përfshirë GeoPackages dhe GraphML, që mund të përdoren .

Merrni Rrjetet Rrugore

```
import osmnx as ox
import pickle

# Emri i vendit të synuar
place_name = "City of London, UK"

# Shkarkoni rrjetin rrugor nga OpenStreetMap bazuar në një emër vendi
graph = ox.graph_from_place(place_name, network_type='drive')

# Ruani rrjetin në disk duke përdorur gzip (.gz) për të zvogëluar madhësinë e skedarit
net_file = "data/streets_citylondon.gpik"

# Use pickle to write the graph to a file
with open(net_file, 'wb') as f:
    pickle.dump(graph, f)

print("Skedari i grafikut të rrugëve në", place_name, "shkarkuar në", net_file)
```

Merrni Rrjetet Rrugore

```
# 'del' (fshij) shkatërron një objekt. Është e dobishme për të siguruar që ky objekt
# nuk mund të përdoret në qeliza të tjera gabimisht.
del graph, net_file
```

Merrni Rrjetet Rrugore

Në mënyrë alternative, paketa supporton një **point and radius search** bazuar në adresa ose nga poligonet:

```
import osmnx as ox
import pickle
import gzip

# Vendndodhja e Birkbeck, rreze 1 km
radius_m = 1000
graph = ox.graph_from_address('Malet St, London, UK', network_type='drive', dist=radius_m)

# Ruani rrjetin në disk duke përdorur gzip (.gz) për të zvogëluar madhësinë e skedarit
net_file = "data/streets_birkbeck_1km.gpik.gz"

# Use pickle to write the graph to a compressed file
with gzip.open(net_file, 'wb') as f:
    pickle.dump(graph, f)

print(f"Rrjeti rrugor i ruajtur në {net_file}")

# Delete the graph object to free up memory
del graph
```

Vizato Rrjetin e Rrugës

- Rrjeti rrugor shprehet si **networkx.classes.multidigraph.MultiDiGraph**.
- Le të ngarkojmë një skedar **pickle** dhe të vizatojmë rrjetin.

Vizato Rrjetin e Rrugës

```
import pickle
import gzip

# Load the graph from the compressed file
net_file = "data/streets_birkbeck_1km.gpik.gz"
with gzip.open(net_file, 'rb') as f:
    streets_g = pickle.load(f)

# Print the number of nodes and edges in the graph
print("N i nyjeve:", len(streets_g.nodes))
print("N i skajeve:", len(streets_g.edges))
```

Vizato Rrjetin e Rrugës

```
# vizatoni rrjetin
osmnx.plot_graph(streets_g, figsize=(10,10))
```

Vizato Rrjetin e Rrugës

Vizato Rrjetin e Rrugës

Skajet përmbajnë atribute, si emri i rrugës dhe lloji, të cilat mund të aksesohen si një dataframe gjeografik.

```
# Merrni vetëm skajet nga grafiku
edges_df = osmnx.graph_to_gdfs(streets_g, nodes=False, edges=True)
edges_df.sample(3)
```

Vizato Rrjetin e Rrugës

u	v	key	osmid	name	highway	maxspeed	access	oneway	reversed	length	geometry
108009	**108034**	**0**	[1186049313, 851719169, 694563843, 1065127938,...	Gower Street	primary	20 mph	NaN	False	False	199.796	LINESTRING (-0.13424 51.52396, -0.13419 51.523...
294158420	**300501141**	**0**	1067121896	Albany Street	primary	20 mph	NaN	False	False	90.621	LINESTRING (-0.14433 51.52858, -0.14435 51.529...
108901	**11747638084**	**0**	9346429	High Holborn	primary	20 mph	NaN	True	False	80.030	LINESTRING (-0.11918 51.51771, -0.11961 51.517...

Vizato Rrjetin e Rrugës

```
edges_df.plot()
```

Vizato Rrjetin e Rrugës

7]: <Axes: >

Vizato Rrjetin e Rrugës

Nyjet gjithashtu mund të kenë atribute, të tilla si vendndodhja dhe numri i skajeve ndërprerëse:

```
# Merrni nyjet nga grafiku si një kuadër të dhënash
nodes_df = osmnx.graph_to_gdfs(streets_g, nodes=True, edges=False)
nodes_df.sample(5)

# vizatoni nyjet
nodes_df.plot()
```

Vizato Rrjetin e Rrugës

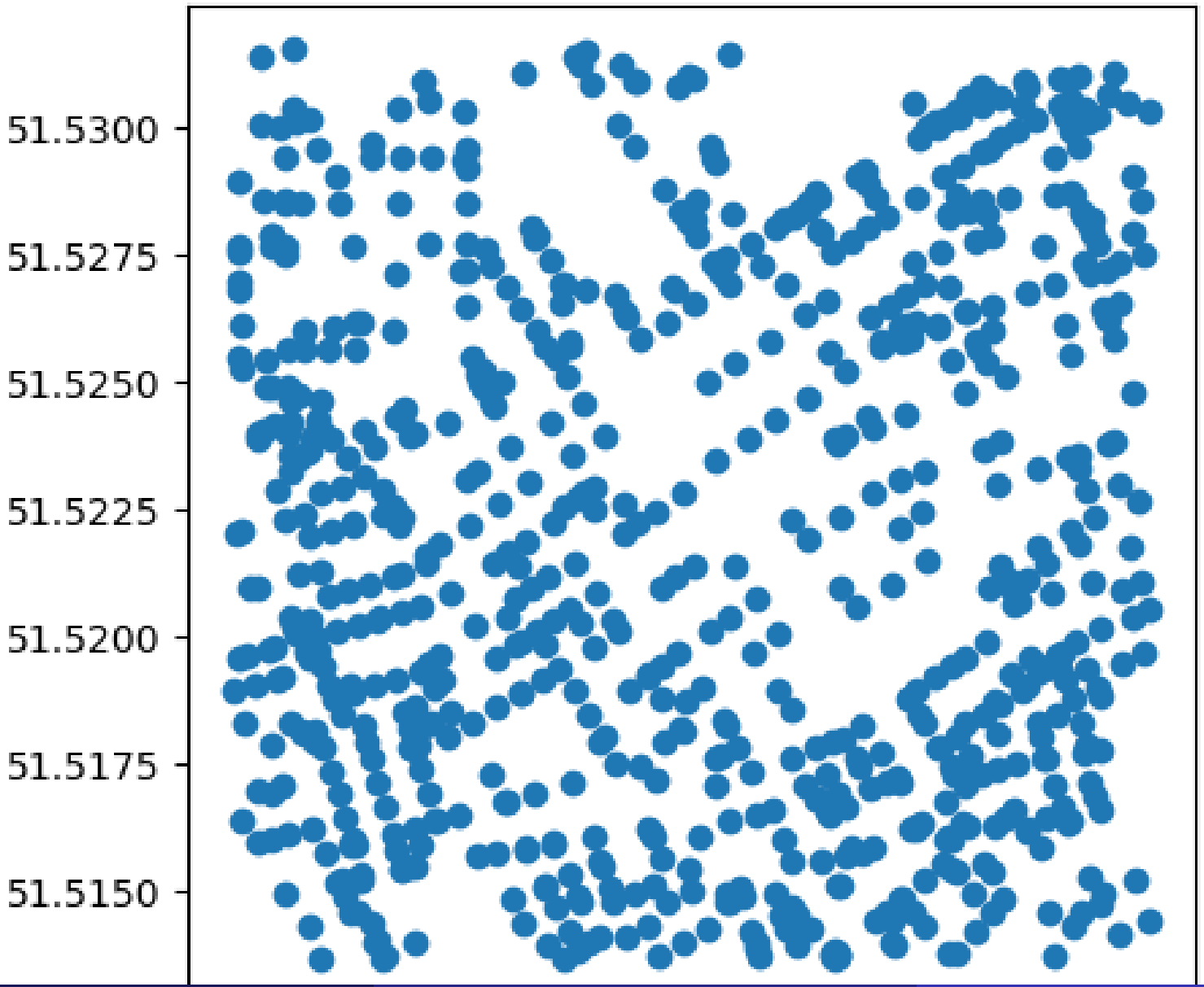

Projekto Rrjetin

Për të punuar në rrjetet rrugore, është e nevojshme t'i projektoni ato në një sistem të përshtatshëm të referencës koordinative.

```
print("Sistemi i koordinatave të nyjeve:", nodes_df.crs)
print("Sistemi i koordinatave të skajeve:", edges_df.crs)
```

Projekto Rrjetin

```
Sistemi i koordinatave të nyjeve: epsg:4326
Sistemi i koordinatave të skajeve: epsg:4326
```

Projekto Rrjetin

Projektimi i këtij rrjeti rrugor në British National Grid:

```
streets_g = osmnx.project_graph(streets_g, 27700)

# kontrolloni nëse projektimi funksionoi
nodes_proj, edges_proj = osmnx.graph_to_gdfs(streets_g, nodes=True, edges=True)
print(nodes_proj.crs)
print(edges_proj.crs)
```

Projekto Rrjetin

```
EPSG:27700
EPSG:27700
```

Tani koordinatat janë projektuar

```
edges_proj.sample(5)
```

Projekto Rrjetin

u	v	key	osmid	name	highway	maxspeed	oneway	length	geometry	lanes	ref	tunnel	access
4243601481	**4243601512**	**0**	[425013568, 425013571, 425013579]	Stephen Street	unclassified	20 mph	True	45.710	LINESTRING (529679.139 181544.887, 529682.283 ...	1	NaN	NaN	NaN
11544696	**7684041426**	**0**	823004754	Dane Street	unclassified	20 mph	False	15.209	LINESTRING (530622.046 181683.648, 530628.976 ...	NaN	NaN	NaN	NaN
				Great					LINESTRING (530045.266				

Ndërtojmë përsëri

```
osmnx.plot_graph(streets_g, figsize=(10,10))
```

Ndërtojmë përsëri

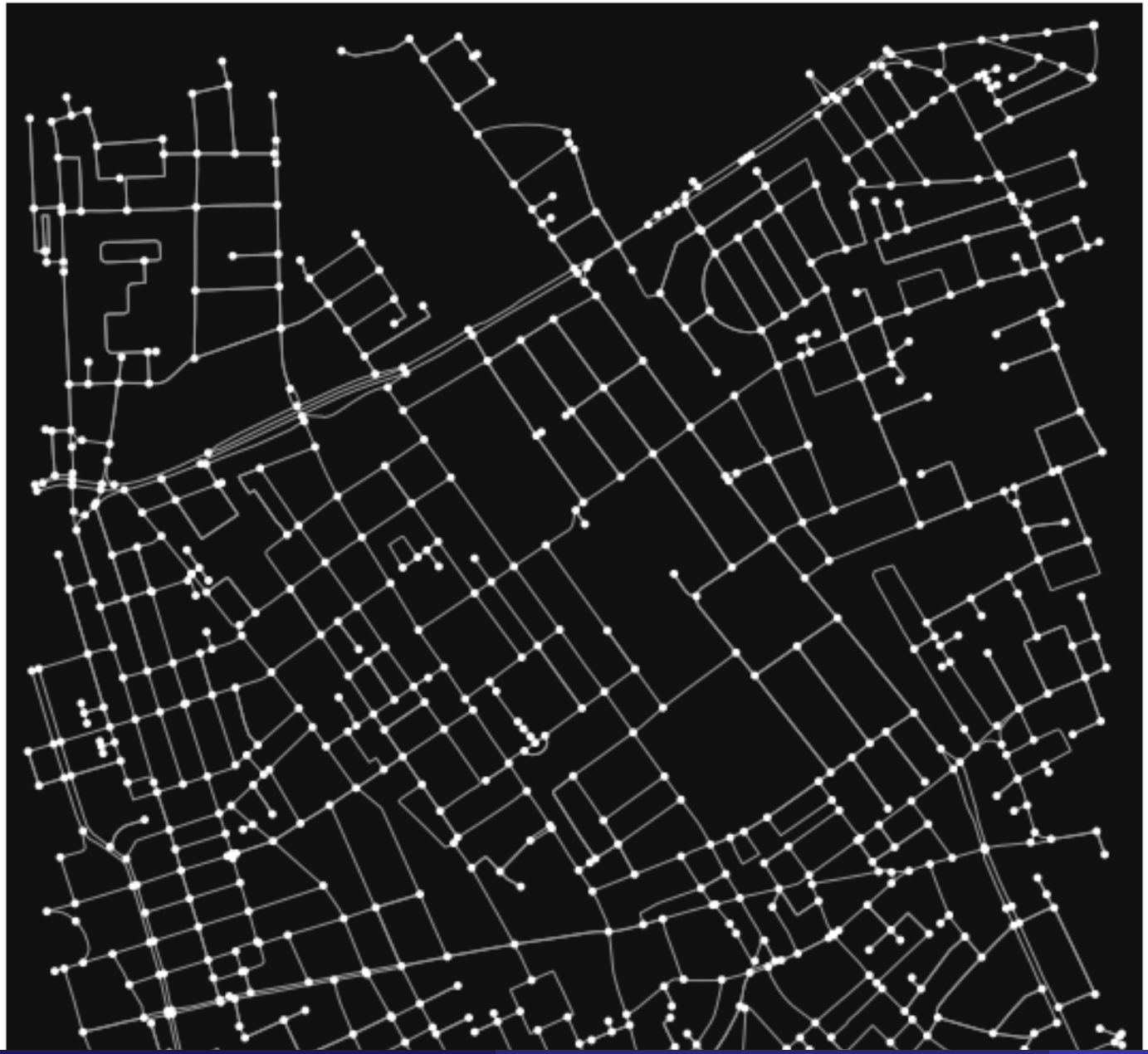

Analiza e Rrjetit

Rrjetet rrugore mund të analizohen në aspektin e strukturës së tyre (morfologji) duke përdorur një sërë treguesish:

```
import osmnx as ox

# Merrni statistikat bazike të rrjetit
basic_stats = ox.basic_stats(streets_g)
basic_stats
```

Llogaritja e Rrugëve

Një pjesë qendrore në udhëzime është llogaritja e rrugëve më të shkurtra në rrjetet rrugore.

```
import random
import networkx as nx
import matplotlib.pyplot as plt
from networkx.exception import NetworkXNoPath

# zgjidhni dy nyje të rastësishme
nodes = [n for n in streets_g.nodes]
orig_node = random.choice(nodes)
dest_node = random.choice(nodes)
print("Nyja e origjinës:", orig_node, ", nyja e destinacionit:", dest_node)
```

Llogaritja e Rrugëve (vazhdim)

```
# Përpiquni/gjeni se për shkak se ndonjëherë rrugët nuk mund të gjenden
try:
    # gjeni rrugën më të shkurtër midis dy nyjeve
    route = nx.shortest_path(streets_g, orig_node, dest_node, weight='length')
    route_len_m = nx.shortest_path_length(streets_g, orig_node, dest_node, weight='length')
    print("Rruga e udhëtimit e gjetur:", len(route), "segmente; gjatësi (m)", round(route_len_m))

    # vizatoni rrugën
    plt.figure(figsize=(6, 6))
    fig, ax = ox.plot_graph_route(streets_g, route, route_linewidth=6, node_size=0, bgcolor='k')
except NetworkXNoPath as e:
    print("Rruga nuk u gjet", e)
```

Llogaritja e Rrugëve

Endri Raço

Gjetja e Nyjeve Më të Afërta

- Kur udhëtoni nga pika A në pikën B, hapi i parë është të gjeni nyjet më të afërta me A dhe B.

```
import networkx as nx
import osmnx as ox

# Funksioni për të gjetur nyjen më të afërt
def get_nearest_node(graph, point):
    nearest_node = min(graph.nodes, key=lambda n: ox.distance.great_circle_vec(point[1], point[0], graph.nodes[
    return nearest_node


birkbeck_node = get_nearest_node(streets_g, birkbeck_loc_bg)
britishmus_node = get_nearest_node(streets_g, britishmus_loc_bg)

print("Nyjet më të afërta (ID-të):", birkbeck_node, britishmus_node)
```

Llogaritja e Rrugës së Udhëtimit

```
# llogarisni rrugën e udhëtimit
route = nx.shortest_path(streets_g, birkbeck_node, britishmus_node, weight='length')
route_len_m = nx.shortest_path_length(streets_g, orig_node, dest_node, weight='length')
print("Rruga midis Birkbeck dhe British Museum e gjetur:", len(route), "segmente; gjatësi (m)", round(route_len
```

vizatoni rrugën

```
plt.figure(figsize=(6, 6))
fig, ax = ox.plot_graph_route(streets_g, route, route_linewidth=6, node_size=0, bgcolor='k')
```

Këto të dhëna të rrjetit dhe mjetet mund të përdoren në një sërë aplikimesh.

vizatoni rrugën